

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Мария Стоянова Алексиева,
Бургаски свободен университет, Център по хуманитарни науки,
Програмен съвет по Педагогика
член на научно жури, заповед No ЛС/53 от 02.12.2022 г.

Конкурс за заемане на академична длъжност „Доцент“

Област на висше образование: 1. Педагогически науки

Професионално направление: 1.2. Педагогика (Предучилищна и начална училищна педагогика, Медийна педагогика)

Център по хуманитарни науки, Програмен съвет по Педагогика

Конкурсът е обявен в Държавен вестник”, бр. 82/14.10.2022 г.

1. Процедура

Процедурата за провеждане на конкурса е спазена и е в съответствие с нормативните документи.

Представените от кандидата материали за участие в конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент“ и наукометрични таблици са изготвени в съответствие с изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България, Правилника за прилагане на Закона за развитието на академичния състав в Република България, чл. 58, ал.3 от Правилника за развитие на академичния състав в Бургаския свободен университет, а именно:

- ✓ кандидатът има придобита образователна и научна степен “доктор”;
- ✓ публикуван монографичен труд, който не повтаря представените за придобиване на образователната и научна степен “доктор” публикации и изследвания;
- ✓ представени са оригинални научни трудове и публикации и научно-приложни разработки;
- ✓ отговаря на минималните национални изисквания определени по ЗРАСРБ в съответната научна област и професионално направление.

Въз основа на това, комисията по допустимост на кандидата – гл. ас. д-р Златина Димитрова - взема решение да бъде допусната до участие в конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент”, област на висше образование 1.

Педагогически науки, професионално направление 1.2. Педагогика (Предучилищна и начална училищна педагогика, Медийна грамотност).

По смисъла на чл. 29 от ЗРАСРБ тя има право да участва в конкурса за заемане на академична длъжност «доцент» (*през 2021 г. е защитила докторска дисертация и има присъдена образователната и научната степен «Доктор»*).

2. Данни за кандидата

Гл. ас. д-р Златина Димитрова е възпитаник на ВТУ „Св. Св. Кирил и Методий“ в гр. Велико Търново по Теология, ОКС „Магистър“ (1993-1998 г.).

В периода 2013-2015 г. придобива ОКС „Магистър“, специалност „Предучилищна и начална училищна педагогика“ в същия университет.

От 2018 г. е хоноруван преподавател по методика на обучението по български език и литература 1.-4. клас във ВТУ.

През 2021 г. защитава ОНС „Доктор“ в ДП „Методика на обучението по български език и литература (I–IVклас)“ (Диплом No BT-21 40026/ 25 май 2021 г.) с дисертационен труд на тема „Формиране на медийна грамотност на ученици от 4. клас чрез извънкласни форми на работа“.

Работила е и в ОУ „П. Р. Славейков“, гр. В. Търново. Заеманата от нея длъжност е начален учител.

От м. февруари 2022 г., след успешно реализиран конкурс за заемане на академичната длъжност «главен асистент» в ПН 1.2. Педагогика (Предучилищна и начална училищна педагогика), тя е на основен трудов договор в Бургаския свободен университет, в Центъра по хуманитарни науки.

Още с постъпването си на работа в БСУ, гл. ас. д-р Златина Димитрова развива образователни дейности, участва в проектни активности, в национални и международни изяви, което е представено в нейната творческа автобиография.

3. Съответствие на научната продукция на изискванията на ЗРАС

Гл. ас. д-р Златина Димитрова участва в конкурса с научна продукция представена в съответствие с минималните национални изисквания по чл. 2б, ал. 2 и 3 от ЗРАСРБ:

В група показатели А, тя има защитен дисертационен труд за придобиване на ОНС „Доктор“ – **50 точки**.

В група показатели В, д-р Димитрова има публикуван хабилитационен труд, който не повтаря представените за придобиване на образователната и научна степен "доктор" публикации и изследвания – **100 точки**.

В групата от показатели Г, общият брой на точките е **230** и е въз основа на представените научни публикации на гл. ас. д-р Златина Димитрова в различни източници, в т.ч. и в издания, индексирани в световни бази данни.

В групата показатели Д общият сбор на точките е **70**.

Минималните изисквания за брой точки по отделните групи показатели за заемане на академичната длъжност „доцент“ е **общо 450 точки**.

От представената справка на гл. ас. д-р Зл. Димитрова става ясно, че тя изпълнява минималните изисквания (за академичната длъжност „доцент“ – 400 точки) в някои от групите показатели ги надвишава.

Класификацията на доказателствения материал по показатели е извършено коректно. Изчисляването на точките по показатели, както и като краен резултат е точно и не се разминава с представените доказателства.

4. Описание на научните трудове

За участие в конкурса, гл. ас. д-р Златина Димитрова представя общо 13 (тринадесет) публикации. Всички публикации са самостоятелни и са по темата на обявения конкурс.

В количествено измерение публикациите са в следните научни жанрове:

- ✓ **Монографии** – 2 (два) бр. (основен хабилитационен труд и монографичен труд на базата на защитена дисертация за присъждане на образователна и научна степен "доктор")
- ✓ **Публикации** в научни списания и сборници – 11 (единадесет) бр., от които:
  - статии и доклади, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация - 2 (два) бр.
  - статии и доклади, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове – 8 (осем) бр.
  - студии, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове - 1 (един) бр.

Докладите в научни и научно-практически конференции – 6 (шест) бр., от които в международни конференции в страната - 3 бр. и в национални конференции – 3 бр. (*докладите са част от представените по-горе публикации в научни списания и сборници*).

Хабилитационният труд, с който гл. ас. д-р Златина Димитрова участва в конкурса е със заглавие „Дигитална трансформация – компетентност и креативност в детската градина и в училище“. Общият му обем е от 232 страници.

Изследването се свързва с ключовите компетентности в Европейската референтна рамка и уменията на XXI век. **Изследователските търсения на авторката са ориентирани към педагогическите аспекти за формиране на дигитална компетентност и на дигитална креативност в детската градина и в началното училище**, като част от започналия вече процес на дигитална трансформация в световното образование.

Монографичният труд следва логиката на научния жанр и е структуриран във въведение, четири глави и заключение. Съдържателно е добре балансиран: първите две глави представят теоретични измерения на изследвания проблем, а другите две глави имат и практико-приложна насоченост, свързана с направеното изследване. Изследването обхваща общо 334 реципиенти, представени в три основни изследователски групи - 187 родители на деца от 1 до 11-годишна възраст, 70 детски и начални учители и 77 ученици от 1. до 4. клас.

В първа глава е направен анализ на основни понятия през призмата на компетентностния подход: за нова грамотност и за ключовите умения в дигиталния свят. На тази основа е обогатена теорията за грамотността и нейната модификация в XXI век. Авторката прави обстоен анализ на съвременната нормативна база и учебна документация в контекста на дигиталната трансформация, на ключови компетентности и учебно съдържание в Р България и синхронизирането им с изискванията на Европейската комисия.

Втора глава обхваща анализа на поколенческите характеристики на децата „Алфа“ и особеностите в тяхната дигитална социализация въз основа на авторско проучване сред ученици в начална училищна възраст, родители и учители. За доказване на авторската позиция е организирано и проведено мащабно изследване, което насочва вниманието към проучване и изясняване на позицията на родители и учители по отношение на използването на дигитални средства от

децата в предучилищна и в начална училищна възраст, както и да се идентифицира нивото на дигитална грамотност на подрастващите, според данните на тези агенти за социализация. Проучвателският интерес търси да разкрие в пълнота особеностите по отношение на дигиталната социализация на децата и на учениците.

За разширяване на изследователските търсения е направен и преглед на съществуващия опит в приложението на дигиталните технологии в предучилищното образование и е предложен обоснован модел за дигитална детска градина като образователна екосистема, както и варианти за приложение на дигиталните технологии в познавателната работа с деца в предучилищна възраст.

В последната структурна цялост на монографичния труд авторката предлага педагогически подходи за формиране на дигитална компетентност и дигитална креативност в началното училище. Представени са модели за дигитална трансформация в училищното образование на страни, в които използването на дигитални инструменти, средства и ресурси за обучение води до високо ниво на успех след учениците.

Направените изводи сочат, че дигитализацията е задължителна част от цялостната образователна трансформация в образователните институции – детска градина и начално училище, а отговорността и предизвикателството за формирането и развитието на дигиталната компетентност на днешните деца стои пред педагогическата общност.

Вторият монографичен труд „Медийна грамотност в началното училище”, който е на базата на защитена дисертация за присъждане на образователна и научна степен "доктор", акцентира върху потребността от формиране на медийна грамотност у учениците още в началния етап на основната образователна степен.

В структурно отношение се състои от увод, четири глави, изводи и заключение с общ обем от 392 страници. Текстът е онагледен с фигури, схема, таблици и диаграми.

В него гл. ас. д-р Златина Димитрова предлага авторски модел за формиране на медийна грамотност на ученици в етапа 1. – 4. клас. Конструирана е учебна програма с упражнения, задачи, дидактически и развиващи игри с приложение на медийни технологии. Смяя да твърдя, че това е първото

комплексно изследване по проблема у нас, разработено след задълбочена теоретична обосновка, апробирано в учебна среда и въведено в образователната практика. Предложени са пет авторски варианта за формиране на медийна грамотност чрез извънкласни форми на работа. Те са подробно описани, като включват и примерни тематични разпределения. Чрез този модел за формиране на медийна грамотност се постига базово образователно ниво на медийна култура на малкия ученик.

В останалите публикации гл. ас. д-р Златина Димитрова представя научните си постановки, анализи и изследователски резултати, свързани с наименованието на обявения конкурс:

- теоретични и приложни аспекти на дигиталната компетентност в детската градина и в началното училище (публикации с номера - 1, 2, 7, 9, 11, 12, 13);
- теоретични и приложни аспекти на медийната педагогика (публикации с номера - 2, 9, 11, 12);
- методиката на обучение по български език и литература в начална училищна възраст (публикации с номера - 5, 9, 11);
- начално образование и съвременни образователни технологии (публикации с номера - 5, 8, 11);
- педагогиката на висшето образование (публикации с номера – 4, 6, 7, 12);
- неформалното образование (публикации с номера - 6);
- подобряване на междуличностните взаимоотношения ученик – учител (публикации с номера - 3);
- медийна комуникация (публикации с номера - 10);

5. Качество на научната продукция и други активности

За качествените характеристики на научните публикации на гл. ас. д-р Златина Димитрова свидетелстват откритите в научната литература *9 цитирания* в публикации на български автори., *от които в монографии и колективни томове с научно рецензиране – 5 (пет) и в нереферирани списания с научно рецензиране - 4 (четири).*

От езикова гледна точка публикациите на д-р Златина Димитрова се характеризират с терминологичната яснота, стил на изложение и подбор на думи в текстовете.

Постигнатите резултати в научноизследователската и научноприложната дейност утвърждават гл. ас. д-р Златина Димитрова като учен с определена индивидуалност и собствен стил в работата.

Гл. ас. д-р Златина Димитрова участва в научноизследователски проекти, като резултатите от направените проучвания тепърва ще бъдат публикувани в български издания и в издания, индексирани в световни бази данни с висок импакт фактор.

6. Научни приноси

Представените публикации от гл. ас. д-р Златина Димитрова като обем и качество са свидетелство за поетапно и целенасочено развитие през годините на професионалната ѝ дейност.

В приложения списък за научни приноси гл. ас. д-р Златина Димитрова аргументирано представя постиженията си от лична гледна точка.

В съответствие с теоретико-приложния характер на проведените изследвания и направените публикации по тях, научните приноси на гл. ас. д-р Златина Димитрова са диференцирани в девет основни области, подробно представени в научните публикации.

6.1. Като най-значими в научно-теоретичен план могат да бъдат открити следните приноси:

6.1.1. Направен е аналитичен обзор на основните понятия за нова грамотност и ключовите умения в дигиталния свят, като основа за компетентностния подход в образованието, чрез което е обогатена теорията за грамотността и нейната модификация в XXI век.

6.1.2. Анализирани са съвременната нормативна база и учебна документация по отношение на дигитална трансформация, ключови компетентности и учебно съдържание в Р България, както и тяхното унифициране с изискванията на Европейската комисия.

6.1.3. Въз основа на анализ на съществуващия световен опит за дигитализация в детската градина и в училище в областта на подобряване

на технологичната ефективност в образователния процес и формиране на новите умения на XXI век е разработен модел за дигитална детска градина като образователна екосистема и варианти за приложение на дигиталните технологии в познавателната работа с деца в предучилищна възраст.

6.1.4. Разработен е теоретичен модел за формиране на медийна грамотност чрез извънкласни форми на работа на ученици в 4. клас и пет технологични варианта за обучение.

6.2. Към практико-приложните приноси от научната продукция на гл. ас. д-р Златина Димитрова, отнесени към темата на обявения конкурс **бих искала да открия:**

6.2.1. Разработен и апробиран диагностичен инструментариум за измерване на равнището на медийна грамотност, който е приложен на „входа“ и „изхода“ на педагогически експеримент с ученици;

6.2.2. Разработен е експериментален модел за формиране на медийна грамотност чрез извънкласни форми на работа с прилежаща към него експериментална учебна програма с 30 тематични уроци, включващи упражнения, задачи, дидактически и развиващи игри с приложение на медийни технологии. Апробираните експериментален модел за формиране на медийна грамотност и експериментална учебна програма са начално въведени в педагогическата практика.

6.2.3. Проведено е емпирично изследване сред ученици в началния образователен етап, родители, детски и начални учители е обогатена теорията за поколенческите характеристики на децата „Алфа“ и особеностите в тяхната дигитална социализация. На тази база са формулирани научнообосновани изводи и препоръки по отношение на педагогическата работа с децата и учениците.

6.2.4. Изследвана е готовността на детските и начални учители за настъпилата дигитализация в образованието с цел критичен подбор и компетентно използване на дигиталните ресурси в учебно-възпитателния процес.

7. Преподавателска работа

От 2021 г. гл. ас. д-р Златина Димитрова е щатен преподавател в Бургаския свободен университет.

Преподавателската работа на гл. ас. д-р Зл. Димитрова е обемна и тематично ориентирана към няколко направления. За това свидетелстват научните ѝ интереси, ориентирани към:

1. Медийната педагогика;
2. Методиката на обучение по български език и литература в детската градина и в началното училище.
3. Формиране на дигитална компетентност и дигитална култура, на научна компетентност.

Продуктите от научноизследователската дейност на гл. ас. д-р Зл. Димитрова намират приложение във водените от нея лекционни курсове и семинарни упражнения по:

- Здравно и екологично образование – ОКС Бакалавър (ПНУП);
- Информационна компетентност в комуникациите – ОКС Бакалавър (ПНУП);
- Креативни техники – ОКС Бакалавър (ПНУП);
- Работа в мултикултурна среда – ОКС „Бакалавър“ (ПНУП) и ОКС „Магистър“ (ПНУП, НУПЧЕ, НУПИТ, ИПНПО)
- Дигитална компетентност и дигитална култура - ОКС „Магистър“ (ПНУП);
- Методика на обучението по български език и литература (упр.) - ОКС Бакалавър и ОКС Магистър;
- Текуща педагогическа практика в детската градина и началното училище - ОКС Бакалавър и ОКС Магистър;
- Стажантска практика в детската градина и в началното училище - ОКС Бакалавър и ОКС Магистър;

Всеки от посочените академични курсове има разработена авторска учебна програма, съобразена със спецификата на съответната образователна програма и образователно-квалификационна степен.

Посочените академични дисциплини са разработени и в системата за управление на обучението MOODLE.

Тематиката на академичните курсове, разработените учебни програми и оценката на студентите са доказателство за мотивираността и научната

подготовка на гл. ас. д-р Димитрова да заеме академичната длъжност доцент и в ПН 1.2. Педагогика.

Списъкът на водените дисциплини представя гл. ас. д-р Зл. Димитрова като опитен и необходим преподавател за Центъра по хуманитарни науки.

Въз основа на резултатите от проведените изследвания тя непрекъснато обновява и обогатява лекционните си курсове.

Сред студентите гл. ас. д-р Златина Димитрова се ползва с авторитет на преподавател, който е съпричастен и готов да откликне в решаване на проблеми, свързани с обучението им.

Доказателство за това е създадения през миналата година Студентски клуб „Мисия УЧИТЕЛ“, който обедини студентите от педагогическите образователни програми. Негов ръководител и вдъхновител е гл. ас. д-р Златина Димитрова. Още в първата година от своето съществуване клубът даде сериозен принос в обогатяването на студентските прояви в БСУ.

По инициатива на студентски клуб „Мисия учител“ в ЦХН, с ръководител гл. ас. д-р Златина Димитрова, бяха организирани и проведени поредица от научни събития и приложни дейности - лекции, „работилници“, кръгла маса с работодатели, хепънинг.

1. „Работа с деца и ученици за преодоляване на проблемното поведение“ с Мариана Пенчева, училищен психолог.

2. „Театрална творителница“ с гл. ас. д-р Георги Василев, режисьор.

3. Уъркшоп „Да събудим децата към изкуството“ с Добрин Пелтеков, музикант.

4. Арт работилница "Учителят – разказвач на истории" с проф. д-р Пепа Митева, ЦХН.

5. Публична лекция „Мисия учител - поглед в бъдещето“ с проф.д-р Мария Алексиева, ЦХН.

6. Хепънинг с децата от 1 клас на ОУ „Антон Страшимитов“ и ДГ „Моряче“.

7. Детски празник под надслов „Творителница-будителница“, посветен на Деня на народните будители.

Трябва да се отбележи също активното ѝ участие в организацията на студентските стажове, кандидатстудентските кампании, в провеждането на

заседанията на Програмния съвет по Педагогика и на Учебно-научния съвет на ЦХН при обсъждане на учебни и научни въпроси.

8. Заключение

С оглед на изследователските качества, преподавателската кариера и натрупания в нея професионален опит оценявам като убедителна кандидатурата на гл. ас. д-р Златина Димитрова за заемане на академичната длъжност „Доцент“ по Предучилищна и начална училищна педагогика, Медийна педагогика в Област на висше образование: 1. Педагогически науки, Професионално направление: 1. 2. Педагогика в Бургаския свободен университет, в Центъра по хуманитарни науки и Програмния съвет по Педагогика.

28.01. 2023 г.

гр. Бургас

.....
проф. д-р Мария Алексиева